

УЗ ДВАДЕСЕТИ БРОЈ ГЛАСА БИБЛИОТЕКЕ

Опстати више од четврт века на ветрометини струке која је била изложена многим друштвено-политичким променама, од уређења до државних граница, грађанском рату, санкцијама, бомбардовању и транзицији, изнети више измена Закона о библиотечкој делатности и других аката, ући међу првима у брзи воз нових технологија, интернета и дигитализације, када су многи посустали, за часопис са местом излажења у унутрашњости, велики је подвиг. При том, уз прележане дечје болести стално расти, усклађивати се са највишим стандардима модерног библиотекарства, домаћег и светског, окупити сараднике из најзначајнијих библиотека Србије и региона, „изаћи“ на највећи глобални отворени репозиторијум сајтова из библиотекарства ELIS, освојити све електронске адресе и применити их у пракси, успех је за издавача, уреднике и редакцију.

Доживети двадесети број је јубилеј вредан пажње!

Наше име и презиме је – *Глас библиотеке*, издавач – Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ у Чачку. Први број штампан је 1988. године, баш 14. децембра, симболично и предодређено, на Дан библиотекара. Часопис је рођен у СФРЈ, па је био окренут југословенској библиотечкој пракси, а онда је променио три државе и сада је огледало српског библиотекарства. Упркос свему, остао је да чува струку и праве вредности, није се затворио у државне границе већ објављује примере добре праксе не само из српских библиотека, већ из целог света и промовише културно наслеђе. Стратегија коју је у првом броју дефинисао покретач и уредник Љубомир Марковић сачувана је до данас, а у складу са духом новог времена иновирана је и допуњавана уређивачка политика. Почетно начело да се објављују „прилози који се тематски односе првенствено на библиотечку делатност“, прати развој библиотечно-информационог система, доносе текстови о „запаженијим постигнућима у раду развијених библиотека света и у нас“, осветљава унапређење књижарства у чачанском крају и другим регионима, објављују портрети најистакнутијих библиотекара и љубитеља књиге, и приказује књижно благо српске културе – постулати су око којих су се окупљали сви уредници и редакције. Прву редакцију часописа чинили су: Родољуб Петровић, Радојко Николић, Биљана Николић, Мила Бакић и Марија Орбовић.

Хроника чачанског часописа, који је много више од чачанског, је следећа: 20 бројева *Гласа библиотеке* штампано је у укупном тиражу од 7.000 примерака, на 3.030 страница, а објављено је 200 стручних радова. Према графичко-ликовној опреми може се говорити о две фазе: насловну страну за првих десет бројева урадио је Томислав Лукић, а следећих десет Зоран Јуреш, што уједно најављује редизајн за трећу десетицу часописа. Уредници часописа били су: Љубомир Марковић, Радојко Николић, Марија Орбовић и Даница Оташевић. Први број изашао је на 50 страна и у највећем тиражу, 800 примерака. Објављено је 10 радова, а цена је била 2.000 динара. Важан податак за локалну библиографију је да је у Чачку 1988. године штампано девет књига и шест часописа и зборника. Данас се бележи годишње око четири стотине јединица текуће библиографије. У првим бројевима, па све до десетог, објављиван је и летопис установе, а први сарадници били су: Радојко Николић, др Владимир Јокановић, Бранка Булатовић, др Десанка Стаматовић, Слободан Радовић и други.

У септембру 1990. године на 84 стране изашао је двоброј *Гласа библиотеке* у тиражу од 500 примерака. Објављено је осам радова, као и летопис и локална текућа библиографија са пописом од осам књига и шест часописа и зборника. На више од 40 страница гласила објављен је вредан рукопис библиотекара Народне библиотеке Србије Радисава Миће Цајића о „Пренумерантима у чачанском крају на књигу у XIX веку“ што ће многим бити почетно штиво за проучавање прошлости, а цена овог броја била је 50 динара.

Број 4 штампан је у децембру 1991. године на 100 страна, и у тиражу од 500 примерака. Објављено је само пет текстова, половину простора заузимао је наставак рада Миће Цајића из претходног броја о чачанским пренумерантима. Библиотекари Марија Орбовић и Милица Баковић писале су први пут о изузетно вредном легату брачног пара Миливоја и Божидарке Филиповић који од 1948. године баштини Градска библиотека, а који ће Управни одбор Народне библиотеке Србије у децембру 2013. прогласити за културно добро од великог значаја за Србију. У текућој библиографији пописано је 15 наслова књига објављених у 1990. и 20 наслова у 1991. години. Часопис штампа „Литопар“ у Чачку. Од броја 4 *Глас библиотеке* добија ISSN број 0353-7595, а цена по примерку, утиснута у импресуму, била је 100 динара.

Број 5 *Гласа библиотеке* „излетео“ је из концепције часописа за савремено библиотекарство. Наиме, у овом броју објављене су беседе и разговори са дотадашњим добитницима Дисовог песничког признања (Плакета са Дисовим ликом). Повод је био одржавање јубиларне, тридесете манифестације, „Дисово пролеће“. Часопис је штампан у септембру 1993. године на само 30 страна и у тиражу од 300 примерака, што сведочи о сушним годинама за културу и настојању редакције да сачува континуитет у излагању. И број 6 је

„краће“ обима: објављено је 10 радова на 52 стране и у тиражу од 500 примерака. Уредник часописа је Радојко Николић, уједно и нови директор Градске библиотеке. Уз летопис установе значајна је текућа библиографија, где је у 1992. пописано 33 наслова књига, у 1993. години 31 публикација, а 1994. штампано је 39 нових књига.

Двоброј 7-8 излази у децембру 1996. године. Од овог броја ликовну оперу часописа преузима академски графичар Зоран Јуреш, а штампу Штампарија „Јуреш“. Уредник Радојко Николић одабрао је да на 108 страница објави 17 радова из библиотечке праксе, а занимљиво је да се први пут, из пера др Србислава Букумировића, Наде Поповић и Биљане Косановић, радника НБС, штампа текст о компјутереском програму „Библио“ и примени рачунара у српским библиотекама. Рачунари ће у 21. веку постати доступни свим библиотекама, направити праву револуцију у српском библиотекарству, па ће и радови о новим технологијама и програмским језицима завреде ти велику пажњу. Број 9 *Гласа библиотеке* изашао је крајем 1997. године, и за сараднике има најзначајнија имена српског библиотекарства: Радован Мићић, Драгана Типсаревећ, Надежда Б. Дурковић, Бојана Вукотић, Мирослав Димић... Марија Орбовић преузима вођење текуће чачанске библиографије, чиме ће се бавити све до пензионисања 2013. године. У 1997. пописано је 57 монографских публикација и седам часописа. Ово је последњи број који уређује Радојко Николић који крајем године одлази у заслужену пензију.

Са бројем 10 завршава се „жута“ серија *Гласа библиотеке*. Следећи број излази тек 2003. са новим-старим издавачем – Градска библиотека је поводом обележавања 150. година постојања 1998. понела име песника Владислава Петковића Диса. После шест година паузе стартовала је и нова редакција: мр Маријана Матовић, Мила Јовашевић, Оливера Вуксановић, Марија Орбовић и Даница Оташевић, али са истом уређивачком концепцијом. Уредник часописа је Марија Орбовић, а главни и одговорни уредник Даница Оташевић. У овом броју профилисане су рубрике: *Мрежа*, *Ујас*, *Наслеђе*, *Појед* и *Библиографија* које су задржане до данас. Први пут објављена су резимеа радова на енглеском језику (преводилац Милутин Орбовић), што ће постати стална пракса. У рубрици „*Појед*“ место добијају легенде српског библиотекарства попут Добрила Аранитовића, Душице Грбић, Светлане Јанчић, Радована Мићића, Марије Јованцаи, Марије Орбовић до Данице Филиповић. Поклонници струке од којих треба учити и дивити им се! Број штампа „Тригон“ у тиражу од 300 примерака и на 142 стране. Сарадници су: Светлана Јанчић, Јелена Калдерон, Елизабета Георгиев и други, а број је илустрован колажима Славка Шерца из легата Синише Пауновића. У периоду од 1997. до 2000. године чачанска библиографија допуњена је са 372 јединице, а прекинута је пракса објављивања летописа Библиотеке.

Другу серију *Гласа библиотеке*, од броја 11 до 20, ликовно-графички је обликовао Зоран Јуреш. Задржава се формат (24 cm) а нови дизајн корица остаје исти до 20 броја, само се мења боја нумерисаног броја. На 160 страница објављено је 10 радова са резимеима на енглеском језику. У овом броју, између осталих радова, штампана су „Методска упуства за формирање завичајних фондова у општинским народним библиотекама“ др Десанке Стаматовић, што је основно штиво за рад завичајних одељења. Текућа библиографија сустиже годину издања и у 2004. је евидентирано 582 јединице, што сведочи о развијеној штампарској и издавачкој делатности у Чачку и богатом завичајном фонду Градске библиотеке.

Са бројем 12 успостављена је редовна, годишња динамика изласка часописа која ће се сачувати и у наредном периоду, с тим што *Глас* на почетку „браон“ серије излази почетком године, да би редакција дефинитивно од броја 17 одлучила да часопис излази у другој половини године. Учињен је и напредак у уређивању текстова, па од овог броја сваки рад има сажетак, кључне речи и резиме на енглеском језику. Расте и обим часописа и број објављених радова (160 страна, 12 радова), тираж је устаљен на 300 примерака, а текућа библиографија броји 151 јединицу.

Од броја 13 (2006) излажење *Гласа библиотеке* финансијски помаже Министарство за културу и информисање, редакцији се прикључује Богдан Трифуновић, а уведена је и нова рубрика – *Извештај о раду Градске библиотеке „Владислав Пећковић Дис“*. Објављивањем извештаја о раду за претходну годину, Библиотека настоји да широку јавност упозната са богатом и садржајном делатношћу установе, а своју мисију на пољу матичности за библиотечку делатност у Моравичком округу и унапређење културе учини транспарентнијом. У овом броју објављено је 13 радова на 184 стране, а у библиографији је регистровано 362 наслова књига и 17 часописа објављених у Чачку.

Број 14 по обиму одскочио је далеко од претходних, штампан је на 310 страница и у тиражу од 400 примерака. Круг сарадника се шири, што даје за право редакцији да је нашла праву меру између теорије и праксе. *Глас* постаје незаобилазни приручник у образовању будућих библиотекара, а многи радови (*Четврта египћанска пирамида*, на пример) користе се као обавезна литература. Часопис се усталио у врху најбољих стручних часописа у земљи, а цитираност аутора радова је из броја у број све већа. Такав тренд наставља се и у бројевима 15 и 16 које уређује Марија Орбовић, библиотекар саветник Завичајног одељења Градске библиотеке, која је као уредник и аутор *Гласа* оставила дубок траг не само у чачанском већ и српском библиотекарству.

Незнатне новине у животу часописа настају 2010. године у броју 17 када уређивачку палицу преузима дотадашњи главни и одговорни уредник Дани-

ца Оташевић. Редакција је проширена на седам чланова: др Дејан Вукићевић, мр Гордана Ђилас, мр Маријана Матовић, Оливера Недељковић, Наташа Поповић, Богдан Трифуновић и Даница Оташевић. Превод резимеа на енглески поверен је Тијани Мутавџић, а у броју је објављено 15 радова на 258 страна. У овом броју представљен је рад три иностране националне библиотеке: Британске библиотеке у Лондону, Сверуске државне библиотеке у Москви и Националне, универзитетске и народне библиотеке Републике Српске у Бања Луци. Свуда се тражио и пратио траг српске књиге и путеви сарадње међу културама и народима.

Још већа потврда квалитета *Гласа библиотеке* дошла је са бројем 18, када часопис добија online ISSN број 2217-9747, што сведочи да је видљив и регистрован и у дигиталној форми. Број је штампан на 244 стране, а објављено је 16 радова. У текућој библиографији забележен је рекордан број објављених књига – 398 јединица. Бројеви 19 и 20 само потврђују раније исказане високе домете часописа: све више сарадника куца на врата редакције и све је већи број радова са најразноврснијим темама, од заштите и конзервације библиотечке грађе, обраде фотографија, заштите ауторских права и образовања библиотекара, до информационих искустава и дигитализације, примене стандарда, набавне политике, примерима добре праксе у различитим типовима библиотека, рад са корисницима, очување књижног наслеђа. У броју 20 поравњали смо одступања у годинама излажења која су пратила *Глас*, опредељујући се за годину у којој часопис излази из штампе.

Глас библиотеке осим домаћих искустава, поштујући начела профилирана у првом броју гласила већ далеке 1988. године, доносио је сопствена и искуства других, портрете Конгресне библиотеке, Британске библиотеке, немачких библиотека у Дрездену и Берлину, Чешке националне библиотеке, као и националних библиотека Руске Федерације, Јерменије, Шпаније, Републике Српске. Отвореност *Гласа* потврђују бројни сарадници из иностранства: Милиша Петронијевић (САД), Милан Грба (Велика Британија), Бабкен Симоњан (Јерменија), др Ирина Базилевски (Русија), Верена Хемерле (Немачка), Мирела Шарић и Татјана Дуновић (РС), Моника Фин (Италија), али и најеминентнија имена српског библиотекарства: др Александра Вранеш, др Стела Филипи Матутиновић, др Светлана Мирчов, Весна Ињац Малбаша, Здравка Радуловић, Бојана Вукотић, Светлана Јанчић, Адам Софронијевић, Миле Тасић, Добрило Аранитовић, др Дејан Вукићевић, Јасмина Трифунац, Гордана Ђилас, Маша Милорадовић, и бројни други аутори из Народне библиотеке Србије, Матице српске, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, Библиотеке града Београда и других јавних и специјалних библиотека. Корисна искуства из праксе објављивали су и библио-

текари из Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“: Марија Орбовић, Оливера Недељковић, мр Маријана Матовић, Даница Оташевић, Богдан Трифуновић, Мирко Дрманац, Марија Радуловић, Милица Баковић, Дубравка Илић, Наташа Поповић и други. Само наизглед локално наслеђе и искуство представљено широкој стручној, научној и културној јавности, а путем електронских адреса и глобалној мрежи, постајало је опште и широко применљиво. Присуство на интернету и електронска издања чине *Глас* доступнијим и утицајнијим у струци, него што је то оствариво са тиражом од 300 примерака.

Уз јубиларни, округли број, завршава се друга фаза часописа. Мењали смо се, а опет остали исти. Следеће године обући ћемо ново, нумерисано рухо у години излажења, али нећемо променити ћуд. Радићемо на добробит професије, установе и културе, афирмисати добре примере и прегатоце, учити од бољих и подучавати друге. Без комплекса стајаћемо пред већима, јер имамо шта да покажемо и чиме да се подичимо. Завичајно ћемо и даље претварати у национално и светско, јер културно наслеђе је заједничка имовина и добит. *Глас библиотеке* додаваће сваким бројем по један каменчић у зидове универзалне и древне грађевине какве су библиотеке и култура, чији смо ми само један, али вредан, делић.

Даница ОТАШЕВИЋ

Чачак, 5. новембар 2014. године